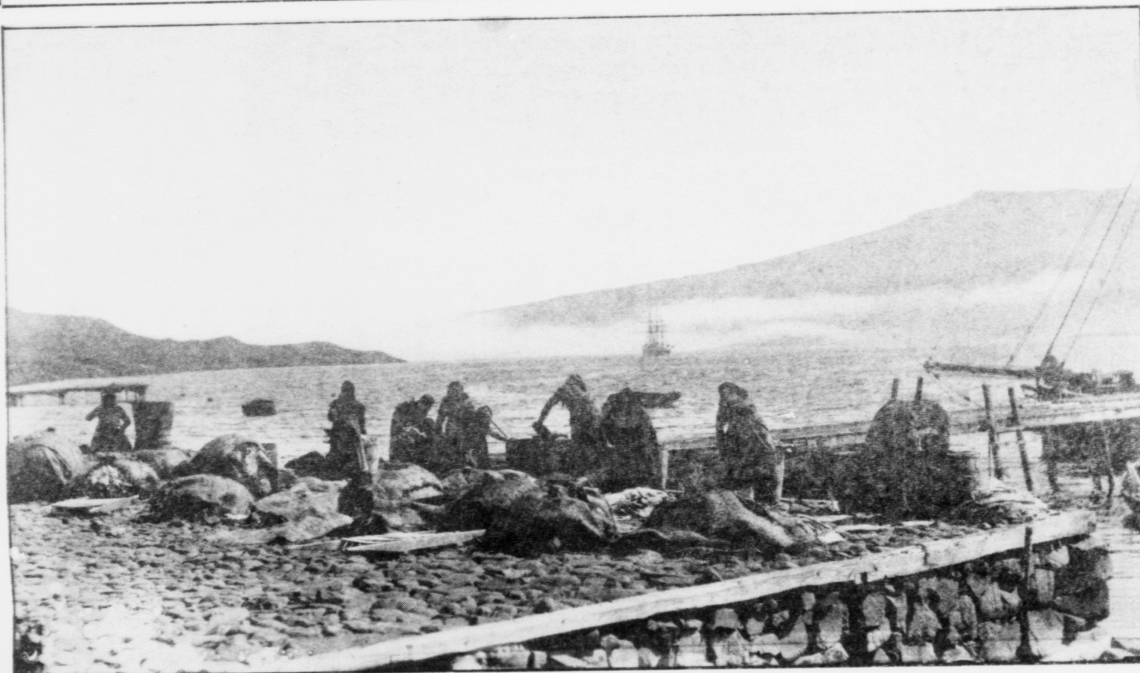

Fiskaarbeiði fyrr

Strævið og illa lønt

Einasta arbeiði, ið var at fáa, var fiskaarbeiði. Hetta var strævið arbeiði og illa lønt.

Ein av teimum kvinnum, sum veit nógv at siga um fiskaarbeiðið á Tvøroyri fyrr, er Ingeborg Jacobsen.

Ingeborg er 80 ára gomul. Pápin var úr Sumba og mamman úr Vági, men tey fluttu, eins og mong onur, til Tvøroyrar, har tey kundu fáa arbeiði.

Ingeborg vaks upp í Valinum, og sigur hon, at mangan var tungt at fáa endarnar at røkka saman, men við felags-tøkum bar til.

Aftan á lokna skúlatíð fór hon at arbeiða í fiski, og gjordist hetta — burtursæð frá nøkrum árum, ið hon var í Danmark — hennara lívsstarv. Tað var ikki nakað lætt arbeiði at vera í fiskinum, men skuldi ein hava eina dagløn, var einki annað til at taka. Tá Ingeborg byrjaði í fiskinum, var lønin bert eini 10 oyru um timan. Arbeidsdagurin var eisini munandi longri og eingin yvirtíðarløn var. Og ikki var sjáldan, at arbeitt varð út yvir vanliga tíð, tí var fiskurin fyrst b reiddur út á fiskaplássíð, so skuldi hann eisini fáast saman aftur um dagin, so tað var ikki óvanligt at koma heim seint á kvöldið.

Um veturin var fiskurin

turkaður inni, meðan hann um summarið varð breiddur á fiskaplássini. Einki útvarp var, so tá boðast skuldi til arbeiðis, varð ringt við eini klokku, ella eitt flagg vundið á stong. So var at bera skjótt at at fara til arbeiðis. Var veðrið til vildar, varð byrjað kl. 6 á morgni. So var at fáa fiskin breiddan út á fiskaplássini og tað skuldi ganga skjótt fyri seg, tí var sölki frammi, gjørdust steinarnir heitir og fiskurin kundi loypast.

Tungt arbeiði

Fiskurin varð borin út á børu, og var hetta tungt arbeiði fyri konufólk, tí ofta var teinurin langur. Heilt av brúnni og niðan, har sjúkrahúsið stendur í dag.

Tvær vóru um at bera hvarja børu. Mannfólk vóru eingi. Tey vóru til skips.

Væl skuldi fylgjast við, nær fiskurin var nóg góður. Hetta varð gjørt við at handla fiskin og so varð mett um, um tað var 3/4, 7/8 ella fullvirkaður fiskur. Var fiskurin fullvirkaður, varð hann pakkaður inn í hessian, og fiskurin var tá greiður til avskipingar.

Um veturin, tá frost, kavi og vindur herjaðu, var mangan baldrut at vera í fiskinum. Tá h endi ikki so sjáldan, at klæðini vóru nærum fryst upp á okkum, sigur Ingeborg og tú hómar eitt tár í eygna-krókunum, tá hon minnst á tilíkar dagar.

Tað var ikki óvanligt at sláa ein ring og triva í eina vísu, so eitt sindur av hita kundi fát til kroppin. Ingeborg sigur, at fólk á bygd ofta lögdu hetta út sum um fiskagenturnar á Tvøroyri høvdu kenning, men so var ikki. Kuldin dreiv tær til hetta.

Tá var ikki nakað, sum æt miðstöðuhiti, so ikki var óvanligt at koma heim til kalt hús. So var at fáa øskuna úr komfyrinum og kynt, so klæðini kundu heingjast at turka, tí somu klæðini skuldu nýtast aftur dagin eftir.

Ingeborg minnst, at tær funnu uppá t seyma sær «kittlar», sum tær smurdu við fernes so regn ikki slapp ígjøgnum. Hetta hjálpti munandi. Stúvlar funnstu heldur ikki. Einans tufur og húðaskógvar, og tí var ikki óvanligt at hava vátar fótur.

Drúgvur dagar — Lítill løn

Ofra leikaði hart á millum

fiskafólk og reiðarar. Tí tóku fólk seg saman og stovnaðu fakfelag, so tey kundu standa saman, tá krøv um arbeiðsumstøður, hægri løn, o.s.fr. vórðu ferd fram.

Ingeborg var burturstødd, tá Fiskepigernes Fagforening varð stovnað, men minnst væl, tá nakrar fiskagentur á vetrardeggi fóru til Hvalbiar at tosa við «juristin» at fáa hann at leggja teimum lag á, hvussu fram skuldi farast í samband við stovnanina.

Fyrsta krav tær fingur framt, var at fyri at sleppa til arbeiðis, mátti tú melda teg inn í fakfelagið.

Tá Ingeborg kom aftur til Tvøroyrar at arbeiða, luttók hon fleiri ferðir í samráðingum, sum fóru fram millum Fiskepigernes Fagforening og reiðararnar. Samráðingarnar fóru altíð fram í Klubb-anum, og ofta gingu bylgjurnar høgur millum partarnar, og ikki so sjáldan endaði tað við, at lýst varð til verkfall.

Tað vóru ikki allir reiðarar, ið vildu góðkenna verkfalsrættin hjá arbeiðsfólkunum. Onkur royndi seg við at koyra flaggið upp og boða til arbeiðis. Tá var tað neyðugt hjá fiskagentunum at halda vakt á ymiskum

støðum, so eingin fór til arbeiðis, og ofta leikaði hart á. — Eisini innan-hýsis, tí tað var altíð onkur, ið hevði lyndi til at lýða boðum reiðarans, men: «Okur vunnu altíð», heldur Ingeborg fyri.

Tað var heldur eingin sjálfvylgja at fáa lønina útgoldna. Vanligt var at nýta «kladdabøkur» har bæði tað, ið keypt varð, og tann forvunna inn-tøkan, vóru ferd í.

Vóru pengar til avlops, so vóru teir útgoldnir seinni.

Hjá mannfólkunum gekk altíð verri at fáa síni krøv framt. Komu teir at heinta pening, teir áttu fyri ein túr, kundu teir verða spurdir um, hvat teir skuldu brúka pengarnar til, hví teir skuldu hava so nógv o.s.fr.

Í dag er hetta tíbetur søga

Alt hetta er tíbetur søga í dag og er tað ikki minst tí slóðbrótandi fakfelagsarbeiðinum, ið fór fram á Tvøroyri, fyri at takka.

Teimum, sum stóðu fremst í stríðnum, kostaði tað mangan. Tí er Ingeborg horm um, at virðingin fyri hesum fólkum er alt ov lítil millum fólk í dag. — Tey kenna ov lítið til

søguna.

Hesi, ið brutu slóð, eiga at verða vird í spekt og sóma. Uttan teirra stríð hevði stóðan ikki verið so fræg, sum hon er í dag, sigur Ingeborg Jacobsen.

Ingeborg er í dag 80 ára gomul, og er hon bert ein av mongum, sum kann minnst aftur á eina strævna tíð á Tvøroyri, tá fólk ikki áttu pengar um hendur, men kortini kendu seg rík.

Tað lýsir av henni, at hon er góð við staðin, og hóast sín hoga ladur fer hon fegin upp í fylgið og er altíð til reiðar at verja borg.

ml.